

Heaks kiidetud
Vabariigi Valitsuse 13.06.2013. a
korraldusega nr.281

**PANDIVERE JA ADAVERE-PÕLTSAMAA NITRAADITUNDLIKU ALA
TEGEVUSKAVA AASTANI 2015**

Tallinn 2013

Sisukord

Sissejuhatus.....	3
1. Tegevuskava eesmärk ja meetmed selle saavutamiseks.....	4
1.1. Tervisele ohutu joogivee tagamine hajaasustusaladel.....	4
1.2. Keskkonnasäästlike tehnoloogiate rakendamine põllumajanduses.....	5
1.3. Põllumajandustootmise mõju uuringute ja seirete korraldamine NTA-l.....	6
1.4. Õigusliku raamistiku ja koostöö arendamine NTA kaitse eesmärkide saavutamiseks.....	8
1.5. Teavitust ja asjatundlikkuse tagamine.....	9
1.6. Järelevalve.....	10
2. Tegevuskava maksumuse prognoos.....	11
3. Tegevuskava elluviimine.....	13
4. Tegevuskava täitmise hindamise kriteeriumid.....	13
Lisa 1: Tegevuskava seosed teiste strateegiliste dokumentidega.....	14
Lisa 2: Kaasatud ministriumid ja asjaomased asutused.....	14

Sissejuhatus

Nitraaditundlik ala määratakse intensiivse põllumajandustootmisega piirkondade põhja- ja pinnavee kaitseks. Eestis on nitraaditundlik ala määratud Vabariigi Valitsuse 21. jaanuari 2003. a määrusega nr 17 „Pandivere ja Adavere-Põltsamaa nitraaditundliku ala kaitse-eeskiri“ (RT I 2003, 10, 49). Nitraaditundlikuks loetakse ala, kus põllumajanduslik tegevus on põhjustanud või võib põhjustada nitraatiooni sisalduse tõusu põhjavees üle 50 mg/l või mille pinnaveekogud on põllumajanduslikust tegevusest tingituna eutrofeerunud või eutrofeerumisohus. Pandivere ja Adavere-Põltsamaa nitraaditundlik ala (edaspidi *NTA*) kogupindalaga 3250 km² jaguneb Pandivere (2382 km²) ja Adavere-Põltsamaa (667 km²) nitraaditundlikuks piirkonnaks. Nende vahele jääb Endla soostiku ala (201 km²). Nõukogu direktiivi 91/676/EMÜ, 12. detsember 1991, veekogude kaitsmise kohta põllumajandusest lähtuva nitraadireostuse eest (edaspidi *nitraadidirektiiv*) artikli 5 lõigete 1 ja 7 kohaselt, tuleb liikmesriikidel koostada ja ellu viia tegevuskavad lämmastikuühenditest tingitud veereostuse vältimiseks või vähendamiseks. Riigisiselt peab *NTA* tegevuskava toetama veemajanduskavadest püstitatud eesmärkide saavutamist elanike joogiveega varustamisel ning pinna- ja põhjavee hea seisundi säilitamisel või saavutamisel. Nitraadidirektiiv on Eesti õigusesse üle võetud veeseadusega, mille paragrahvi 26³ lõike 12 alusel ka *NTA* tegevuskava kehtestatakse.

Põhjavee hea seisundi kriteeriumid on kehtestatud keskkonnaministri 29. detsembri 2009. a määrusega nr 75 „Põhjaveekogumite moodustamise kord ja nende põhjaveekogumite nimestik, mille seisundiklass tuleb määrata, põhjaveekogumite seisundiklassid, seisundiklassidele vastavad kvaliteedinäitajate väärtused ja koguseliste näitajate tingimused, põhjavett ohustavate saasteainete nimekiri, nende saasteainete sisalduse läviväärtused ja kvaliteedi piirväärtused põhjavees ning põhjaveekogumite seisundiklasside määramise kord“. Pinnavee hea seisundi kriteeriumid on kehtestatud keskkonnaministri 28. juuli 2009. a määrusega nr 44 „Pinnaveekogumite moodustamise kord ja nende pinnaveekogumite nimestik, mille seisundiklass tuleb määrata, pinnaveekogumite seisundiklassid ja seisundiklassidele vastavad kvaliteedinäitajate väärtused ning seisundiklasside määramise kord“. Tervisele ohutu joogivee nõuded on kehtestatud sotsiaalministri 31. juuli 2001. a määrusega nr 82 „Joogivee kvaliteedi- ja kontrollinõuded ning analüüsimeetodid“.

Kasutatava põllumajandusmaa pindala on Eestis nii Statistikaameti kui Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ameti (PRIA) andmetel tegevuskava perioodidel 2004–2008 ja 2009–2011 kasvanud. Seejuures on kasvanud nii põllumaana kasutatava maa pindala kui püsirohuma all olev pind. Aasta-aastalt kasvanud püsirohuma pind moodustas 2011. aasta andmetel üle 31% põllumajandusmaast (286 604,68 ha). Põllumajandusmaa pindala on kasvanud ka Jõgeva-, Järva- ja Lääne-Virumaa maakonnas, kus paikneb *NTA*.

PRIA andmetel oli pindalatoetusi saanud tootjate põllumajandusmaa kogupindala *NTA*-l 2010. aastal 128 500 ha, mis on umbes 39% kogu *NTA* pindalast. See näitaja on oluliselt suurem kui kogu Eestis pindalatoetusi saanute keskmine, mis on 19% pindalast.

Väetiste kasutamise statistikast ei ilmne olulisi erinevusi *NTA* ja teiste piirkondade vahel. Väetatud pinna suurus ning kasutatavate väetiste üldkogus langes *NTA* maakondades esimese *NTA* tegevuskava perioodi lõpus 2008. aastal, kuid 2009. ja 2010. aastal pöördus taas tõusule. Sarnaselt on muutunud väetiste kasutamine ka kogu Eestis keskmiselt. 2008. aastaga võrreldes on suurenenud nii kasutatavate väetiste kogus kui väetatava maa pindala.

Väetise kogus väetatud pinna hektari kohta on nii *NTA*-l kui teistes põllumajandustootmise piirkondades langenud tera- ja kaunvilja ning söödakultuuride kasvatamisel, kuid tõusnud teiste põllukultuuride kasvatamisel.

Põhjaveekogumite seire tulemused näitavad, et *NTA*-l asuvates kaevudes on nitraatioonide sisaldus vees Eesti keskmisest (1,34 mg/l) suurem (14 mg/l). Nitraadidirektiiviga sätestatud maksimaalne lubatud nitraatioonide sisalduse ülempiir on 50 mg/l vees.

NTA põhjavee regulaarseirepunktides suurenes esimesel *NTA* tegevuskava perioodil nitraatioonide sisaldus, mis kulmineerus 2009. aastal. Eeldatavalt mõjutasid kõrgete kontsentratsioonide teket teisel perioodil tugevalt ilmastikutingimused.

Nitraatioonide (NO_3) 2008. ja 2009. aasta kõrge sisaldusega võrreldes on 2010. aastal sisaldusnäitajad NTA-l mõnevõrra vähenenud. Keskkonnateabe Keskuse andmetel algas nitraatioonide keskmise sisalduse langus vees juba 2009. aasta lõpul.

Perioodi 2008–2011 keskmisena oli kõikidest seiratud põhjavee proovivõtupunktidest Pandivere piirkonnas üle 50 mg/l NO_3 sisaldusega punktide osakaal 1%. Adavere piirkonna vastav näitaja oli 21%. 40–50 mg/l NO_3 sisaldus oli samal perioodil vastavalt 1% ja 5%. Samas ületas mõlemas NTA piirkonnas NO_3 kasvusuundumusega proovipunktide arv langeva suundumusega punkte, mis näitab seisundi halvenemist.

Eesti pinnavee kvaliteet on seiretulemuste põhjal viimastel aastatel mõnevõrra halvenenud ja see väljendub eelkõige kõrgeenenud nitraatlämmastiku sisalduses. Ka NTA jõgede seirelävendites on viimastel aastatel nitraatioonide sisaldus vees kasvanud. Kui aastatel 2004–2007 oli kõigi NTA lävendite vee keskmine nitraatioonide sisaldus 14,9 mg/l, siis 2008.–2010. aastal oli selle väärtus 16,86 mg/l.

Nii põhja kui ka pinnavee nitraatioonide sisaldus on tihedalt seotud aasta, eriti just sügistalvise perioodi veerohkusega. Arvestades aastate 2010–2011 veerohkust võib prognoosida nitraatioonide sisalduse kasvu nii põhja- kui pinnavees.

NTA piirkonnas toimunud koolituste ning pakutava nõuandeteenuse põhjal võiks eeldada, et tootjate informeeritus keskkonnasäästlikust väetamisest on NTA-l kõrgem kui ülejäänud Eestis. Samas ei taga informeeritus veel tegelikku väetamisnõuetest kinnipidamist. Väetamise nõuetekohasuse kontrollimine on keeruline ja tömahukas, mistõttu puuduvad piisavad andmed väetamise nõuetekohasuse kohta nii NTA-l kui ka väljaspool seda.

1. Tegevuskava eesmärk ja meetmed selle saavutamiseks.

NTA tegevuskava eesmärk on NTA-l aidata kaasa veemajanduskavadega seatud peaeesmärgi elluviimisele, so saavutada või säilitada vee hea seisund ning tagada inimesele ohutu joogivesi.

Indikaator	Baastase 2011	Sihttase 2015
Üle 50 mg/l nitraatiooni sisaldusega seirepunktide osakaal seirepunktide üldarvust (%)	17%	14%
40–50 mg/l nitraatiooni sisaldusega seirepunktide osakaal seirepunktide üldarvust (%)	12%	9%

Tegevuskava eesmärgi saavutamiseks rakendatakse alljärgnevat meetmeid:

1.1. Tervisele ohutu joogivee tagamine hajaasustusaladel.

NTA-l kuulub riigi veeseire valimisse 114 põhjavee proovivõtupunkti. Lisaks seirele võtab Terviseamet kodanike kaebuste alusel proove analüüsiks, kui on kahtlus vee kvaliteedi languse kohta. Seni on kuni aastani 2011 rajatud vastavalt taotlustele reostunud üksikmajapidamiste kaevude asemele kokku 143 uut kaevu. Kaevude rahastamise taotluse esitab kohalik omavalitsus SA-le Keskkonnainvesteeringute Keskus.

Meede 1.1. Tervisele ohutu joogivee tagamine hajaasustusaladel			
Tegevussuunad ja peamised tegevused	Vahetu tulemus	Tähtaeg	Täitja
1.1.1. Kaevude vee nitraatioonide sisalduse perioodiline kontrollimine põhjavee seire riikliku alamprogrammi NTA põhjavee seire allprogrammi raames. Terviseamet korraldab proovide võtmist erakaevudest vastavalt väljakutsetele“ järgmiselt: Terviseamet teavitab viivitamata ja nõustab tasuta isiklike veevarustuse omanikke, kust võetakse vett alla 10 m ³ ööpäevas või mida kasutab vähem kui 50 inimest, kui vee kvaliteedi tõttu tekib võimalik ettenähtav oht inimeste tervisele ning nõustab meetmete osas, mis on võimalik võtta tervise kaitseks vee saastamisest tingitud kahjuliku mõju eest.	Põhjavee riikliku seire raames on igal aastal analüüsitud orienteeruvalt 280 veeproovi hajaasustusaladel asuvatest kaevudest.	Pidev	KKM
1.1.2. Üksiktarbijate reostunud veega kaevude asendamine. Piirkondades, kus tarbitakse joogiveeks maapinnalähedaste põhjaveekihtide vett, mis on uuringute andmetel reostunud, on tõhusaimaks lahenduseks uute sügavamate puurkaevude rajamine. Kaevude rajamine toimub taotluste põhjal ning taotlusi esitavad kohalikud omavalitsused.	Puurkaevude rajamine on toimunud vastavalt taotlustele.	Pidev	KOV, kodanik

1.2. Keskkonnasäästlike tehnoloogiate rakendamine põllumajanduses.

Keskkonna, sh veekaitsele on lisaks tavameetmetele, nagu näiteks väetiste kasutamise optimeerimine, veekaitseribade hoidmine veekogude kallastel, väetiste kasutamisest hoidumine sügisel ja kevadel, mil leostumise risk on suur, suur tähtsus kaasaegsete põllumajandustehnoloogiate rakendamisel. Nii võimaldavad tänapäevased väetiste, sh ka sõnniku laotamise seadmed täpsemat doseerimist ning väetiste muldaviimist, mistõttu väheneb ka leostumine. Loomakasvatushoonete puhul on punktreostuse ärahoidmisel oluline sõnniku ja virtsahoidlate, aga ka silohoidlate seisukord ja piisav mahutavus. Uusi keskkonnakaitse võimalusi põllumajanduses avab vedelsõnniku baasil biogaasi tootmine, mis võimaldab lisaks sõnnikule kasutada erinevaid taimseid ja loomseid jäätmeid.

Meede 1.2. Keskkonnasäästlike tehnoloogiate kasutuselevõtu toetamine ja rakendamine põllumajanduses			
Tegevussuunad ja peamised tegevused	Vahetu tulemus	Tähtaeg	Täitja
1.2.1. Sõnnikuhoidlate korrastamine, rekonstrueerimine ning uute nõuetele vastavate hoidlate rajamine.	Uued loomakasvatushooned antakse käiku nõuetekohaste sõnnikukäitluse ja ladustamise süsteemidega. Olemasolevate loomakasvatushoonete sõnnikuhoidlad vastavad nõuetele. Vähenenud on punktreostuskoormus keskkonnale.	Pidev	PÕM, ettevõtja
1.2.2. Kaasaegsete keskkonnahoidlike väetiste laotamise, sh sõnnikulaotustehnoloogiate kasutuselevõtt.	Uute seadmete kasutuselevõtu tulemusena väheneb põllumajandustootmise keskkonnakoormus.	Pidev	PÕM, ettevõtja
1.2.3. Innovaatilised sõnnikutöötlemise tehnoloogiad, sh biogaasi tootmise juurutamine.	Sõnnikus olevate toitainete omastatavus taimede poolt paraneb mistõttu saab võimalikuks täpsem ja efektiivsem väetiste kasutamine. Lõpptulemusena väheneb keskkonnakoormus.	Pidev	PÕM, ettevõtja

1.3. Põllumajandustootmise mõju uuringute ja seirete korraldamine NTA-1.

Põllumajandustootmise mõju hindamine keskkonnale toimub riigi veeseire programmi raames. NTA-1 korraldatakse nii pinna kui ka põhjavee operatiivseiret, mille kohaselt võetakse igast põhjavee proovipunktist 4 veeproovi aastas ning pinnaveest sõltuvalt proovivõtupunktist ja määratavatest parameetritest 4–12 korda aastas. Lisaks riigi veeseire programmile korraldatakse üksikuuringuid mingitele kindlatele küsimustele vastuse saamiseks. Samuti on osa uuringuid vajalikud alusinfo saamiseks õigusaktide väljatöötamiseks või olemasolevate muutmiseks.

Meede 1.3. Põllumajandustootmise mõju uuringute ja seirete korraldamine NTA-1			
Tegevussuunad ja peamised tegevused	Vahetu tulemus	Tähtaeg	Täitja
1.3.1. Sõnniku toitainete-sisalduse, põllumajandusloomade loomühikuteks ümberarvutamise koefitsientide ja sõnnikuhoidlate mahu arvutamise aluste välja töötamise uuring. Andmete kogumine väetamise ning sõnnikumajanduse planeerimiseks, sh põllukultuuride väetusvajaduse andmestiku koostamine.	Uuringute tulemused on aluseks olemasolevate õigusaktide kaasajastamiseks.	2013	PÕM

1.3.2. Nitraaditundliku ala laiendamise vajaduse otsuse aluseks oleva põhja- ja pinnavee dünaamika uuringu korraldamine nitraaditundliku alaga piirnevatel põllumajandusaladel.	Korraldatud on uuring, mille tulemused annavad pädevat teavet NTA-ga piirnevate alade põhja- ja pinnavee dünaamika kohta, mille alusel saab otsustada NTA laiendamise vajaduse üle.	2013	KKM
1.3.3. NTA potentsiaalse laiendamise sotsiaalmajandusliku mõju uuring. Seni, kuni ei ole tehtud kitsenduste karmistamise või nendest loobumise sotsiaalmajandusliku mõju esinduslikku uuringut, ei ole võimalik anda ka pädevaid hinnanguid NTA võimaliku laiendamise mõju põllumajandustootmisele.	Uuringu tulemusena on olemas põhjendatud teadmine NTA kitsenduste sotsiaalmajanduslikust mõjust nii olemasoleval NTA alal kui ka selle võimaliku laiendamise variantide korral.	2014	KKM
1.3.4 Uuringu korraldamine aastaringiselt vabapidamisel olevate põllumajandusloomade mõju selgitamiseks põhja- ja pinnavee seisundile ning selle vähendamiseks parima võimaliku tehnika väljatöötamine.	Uuringu tulemusena on olemas põhjendatud teadmine aasta ringi välitingimustes peetavate põllumajandusloomade mõjust põhja- ja pinnaveele. Saadud tulemused on vajadusel kasutatavad õigusaktide muutmiseks. Välja on töötatud vabapidamise keskkonnasäästlikud parima võimaliku tehnika soovitused.	2015	KKM
1.3.5. 2010 aastal korraldatud NTA üle 10 loomühikuga põllumajandusettevõtete sõnnikuhoidlate inventuuri järelinventuuri korraldamine eesmärgiga selgitada välja muutused ettevõtete sõnnikukäitluses	Järelinventuuri tulemusena on ajakohastatud NTA loomakasvatuseettevõtete sõnnikuhoidlate vastavus nõuetele. Tulemus on kasutatav Keskkonnainspektsiooni poolt järelevalve planeerimisel.	2015	KKM
1.3.6. NTA allikate, karstialade ja karstiehitrite, tugeva kaldega ning kaitsmata põhjaveega alade andmestiku uuendamine. Mitmed kehtestatud või planeeritavad piirangud on seotud allikate, karstide, tugeva kalde ning kaitsmata põhjaveega aladega. Seni, kuni puudub ajakohane andmestik, on raskendatud nii piirangutest kinni pidamine, kui ka järelevalve teostamine.	Uuendatud on kogu NTA piirkonna oluliste allikate ja karstialade, samuti tugeva kaldega ning kaitsmata põhjaveega alade andmestik. Andmestik on tehtud avalikkusele kättesaadavaks.	2014	KKM
1.3.7. NTA muutmise ja laiendamise võimalike stsenaariumide analüüs.	Analüüsitud on NTA muutmise ja laiendamise vajadust ning tehtud otsus ala muutmise ja laiendamise	2015	KKM

Nitraadidirektiivi artikli 3 punkti 4 kohaselt vaatavad liikmesriigid läbi vähemalt kord nelja aasta jooksul tundlike alade nimistud ja kui see on vajalik, muudavad või täiendavad neid.	osas.		
---	-------	--	--

Indikaator	Baastase 2010	Sihttase 2015
NTA üle 10 loomühikuga põllumajandusettevõtete sõnnikuhoidlate inventuuri järelinventuuri korraldamine probleemsetes farmides. Inventeeritud ettevõtete koguarv/probleemsed farmid.	Inventeeritud 258, neist 65 puudustega	65

1.4. Õigusliku raamistiku ja koostöö arendamine NTA kaitse eesmärkide saavutamiseks.

Vee kaitse põllumajandustegevusest pärit lämmastiku ja fosforikoormuse eest on võtmetähtsusega veekogude eutrofeerumise vähendamisel. Erinevatel hinnangutel on põllumajandusest pärit 50–80% lämmastikust ja 40–60% fosforist. Taimetoitainete leostuse vähendamine või olemasoleva taseme säilitamine piirkondades kus veeseisund on hea, eeldab tihedat koostööd erinevate ametkondade ja huvigruppide vahel nii riigisisel kui rahvusvahelisel tasandil ning samuti valdkonda reguleerivate õigusaktide muutmist ja täiendamist.

Praktilise koostöö korraldamiseks on oluline korraldada kõikide osapoolte regulaarseid kohtumisi, et arutada NTA tegevuskava täitmisega seotud probleeme, õigusloomega seotud küsimusi, vahetada teavet ning kavandada uusi tegevusi.

Eelmiste NTA tegevuskavade tulemuste hindamiseks oli moodustatud NTA töögrupp, kuhu oli kaasatud Keskkonnaameti, Põllumajandusministeeriumi, Keskkonnainspektsiooni, PRIA, NTA kohalike omavalitsuste, Põllumajandusameti, Terviseameti, konsulentide, põllumajandustootjate, teadusasutuste ja ekspertide esindajad. NTA töögrupp moodustati keskkonnaministri käskkirjaga, mida on kavas uue perioodi jaoks uuendada.

Meede 1.4. Õigusliku raamistiku ja koostöö arendamine NTA kaitse eesmärkide saavutamiseks			
Tegevussuunad ja peamised tegevused	Vahetu tulemus	Tähtaeg	Täitja
1.4.1. Ühiste arusaamade kujundamine, teadmiste jagamine ning kinnistamine. Vähemalt kord aastas kutsuda kokku nitraadidirektiivi ning NTA tegevuskava eesmärkide saavutamise eest vastutavad või täitmisele kaasa aitavad isikud ja organisatsioonide esindajad.	Kõigil nitraadidirektiivi ning NTA tegevuskava eesmärkide täitmise eest vastutavatel ja täitmisele kaasa aitavatel isikutel on ühine arusaam tehtust, käimasolevast ning planeeritavast.	Pidev	KKM

<p>1.4.2. Ühtse põllumajanduspoliitika (ÜPP) ja veemajanduskavade (VMK) ühildamise koostööprojekti (<i>Pilot River Basin-Agriculture</i>) osalemine Pandivere põhjavee alamvesikonna näitel. ÜPP ja VMK ühildamise EL koostööprojekti <i>Pilot River Basin-Agriculture</i> eesmärk on ühildada eri juhendeid ja poliitikaid ning testida veepoliitika raamdirektiivi tegelikku rakendamist. Koostööprojekti on teostatud aastast 2002.</p>	<p>Projekti raames välja töötatud juhendid ja soovitusel üle võetud igapäevapraktikasse</p>	<p>Pidev</p>	<p>KKM</p>
<p>1.4.3. Täiendada põllumajandustootmises veekaitset reguleerivaid õigusakte vastavalt tegeliku olukorra vajadustele. Muuta tuleb veeseadust ning kehtestada alamate õigusaktidega eri tüüpi sõnniku toitainetesisalduse arvutuslikud väärtused, põllumajandusloomade loomühikuteks ümberarvutamise koefitsiendid ja sõnnikuhoidlate mahu arvutamise alused.</p>	<p>Kehtestatud on loomühikute arvutamise koefitsiendid, sõnniku koguste ning selles sisalduvate toitainete arvutuslikud väärtused, sõnnikuhoidla mahu arvutamise alused.</p>	<p>01.07.2014</p>	<p>KKM</p>
<p>1.4.4. NTA töögrupi määramine ning toimimine tegevuskava perioodiks.</p> <p>NTA töögrupi eesmärk on selle laiapõhjalise koosseisu kaudu abistada Keskkonnaministeeriumi NTA tegevuskava täitmise koordineerimisel ning analüüsimisel.</p>	<p>NTA töögrupp on moodustatud keskkonnaministri käskkirjaga.</p>	<p>2013</p>	<p>KKM</p>

1.5. Teavitust ja asjatundlikkuse tagamine.

Põhja- ja pinnavee reostumise üheks põhjuseks on põllumajandustootmisest pärinev punkt- kui ka hajukoormus. Põllumajanduse mõju sõltub otseselt sellest, kus, mida ja kuidas tehakse. Õige tehnika, töövõtete, ajastuse, koha jm valikuga on võimalik negatiivset mõju minimeerida. See sõltub tootjast, tema tahtest ja teadmistest. Tihti ei tulene eksimused mitte tahte puudumisest, vaid vähesest pädevusest. Väga oluline on jagada tootjatele pidevalt uusi teadmisi koolituse ja nõustamise kaudu. Kõige tulemuslikum on praktiline nõustamine. Võimalusel tuleks nõustada kohapeal, viidates toimingute positiivsetele ning negatiivsetele aspektidele. Maaelu Arengukava 2007–2013 raames on toetatud ja toetatakse meetme „Nõuandesüsteemi ja teenuste toetamine“ raames põllumajandustootjatele nõuandeteenuse kättesaadavust orienteeruvalt 1,9 milj euro ulatuses. Uuel MAK-i perioodil kavandatakse eelnimetatud meetme lülitamist toetatavate meetmete hulka.

Ajakohaste juhendite, teabe- ning koolitusmaterjalide jms olemasolust sõltub sageli inimeste teadlikkus kehtivatest nõuetest, parimast võimalikust tehnikast, tegevuse keskkonnamõjust jne. Tihti tulenevad eksimused just vananenud andmete kasutamisest. Seega on oluline, et need oleksid aja- ja asjakohased.

Ülevaatamist ning täiendamist ja ajakohastamist vajab kindlasti hea põllumajandustava kuna selle viimane versioon on pärit aastast 2005.

Keskkonnaküsimused muutuvad iga aastaga üha olulisemaks põllumajandustootmise aspektiks. Keskkonnasäästlik tootmine ei sea mitte ainult kitsendusi põllumajandustootmisele, vaid samas soodustab innovaatiliste keskkonnasõbralikumate tehnoloogiate rakendamist tootmises.

Oluline on, et põllumajandustootjatele oleks kindlustatud pädev nõustamissüsteem, mis tagab vajaliku teavituse õigusaktide nõuetest ja parimatest võimalikest tehnoloogiatest.

Konsulentide veekaitsealasest teadlikkusest sõltub paljude tootjate teadlikkus ja keskkonnakaitse nõuete täitmine. Vajalik on konsulentide regulaarne koolitamine, et anda uusi teadmisi ning kinnistada olemasolevaid.

Meede 1.5. Teavitus ja asjatundlikkuse tagamine			
Tegevussuunad ja peamised tegevused	Vahetu tulemus	Tähtaeg	Täitja
1.5.1. Põllumajandusministeeriumi poolt 2005 aastal välja antud kogumik "Hea põllumajandustava" ajakohastamine	Põllumajandustootjatel ja nõustajatel on kättesaadav ajakohane soovituslik heas põllumajandustavas kirjeldatud tootmisviiside juhend.	2015	PÕM
1.5.2. Veeseaduse, tööstusheite seaduse ja muude keskkonnavalaste õigusaktide muudatustest ja täiendustest tulenevate nõuete kogumiku koostamine.	Veeseaduse ning selle rakendusaktide muudatuste kohta on koostatud juhendmaterjale, täiend- ja koolitusmaterjale. Põllumajandustootjad ja nõustajad on informeeritud kehtivatest nõuetest, parimast võimalikust tehnikast ja tegevuse keskkonnamõjust.	2015	KKM
1.5.3. Konsulentide regulaarne veekaitsealane koolitamine. Eesmärk tagada pädevate konsulentide olemasolu, et tagada põhja- ja pinnavee kaitse põllumajandusreostuse eest.	Põllumajandustootjatele on kättesaadav pädev konsulentteenus	Pidev	PÕM. KKM

Indikaator	Baastase 2011	Sihttase 2015
Atesteeritud põllumajanduskeskkonnanõustajate arv	1 atesteeritud nõustaja kogu nõuandeteenistuses.	Vähemalt 1 atesteeritud nõustaja igas maakonnas
Nõuandetoetusi saanud põllumajandustootjate arv	2000	2500

1.6. Järelevalve.

Järelevalvet keskkonnanõuete täitmise üle põllumajanduses teevad kaks asutust, Keskkonnainspeksioon ja Põllumajandusamet vastavalt nende pädevusele. Keskkonnaameti ülesandeks on keskkonnalubade menetlemine ja väljaandmine. Samuti on nimetatud asutus seotud keskkonnakomplekslubade nõuete täitmise alase järelevalvega.

Keskkonnajärelevalve tõhustamine pinna- ja põhjavee kaitse nõuete täitmise üle on vajalik nii NTA-l kui ka Eestis üldiselt. Iga tegevus järelevalve tõhustamiseks aitab kaasa nii tegevuskava kui ka üldisemate eesmärkide saavutamisele. Kartus rikkumisega vahele jääda, trahvi maksta või toetusest ilma jääda on paljudel juhtudel keskkonnanõuete täitmise motivatsiooniks. Kindlasti on vaja suurendada Keskkonnainspeksiooni järelevalvealast võimekust ning eraldada talle ressursse, mis on vajalikud selleks, et saaks tõhustada jooksvat kontrolli NTA-l lisaks igal aastal toimuvale nõuete täitmise ja keskkonnakompleksluba omavate käitiste kontrollimisele ning kaebuste menetlemisele.

Järelevalve kvaliteedi tagamise eeldus on lisaks eeltoodule inspektorite pädevus, mille tõstmiseks tuleks lisaks regulaarsetele koolitusüritustele korraldada spetsiaalselt põllumajandusvaldkonna kontrollile suunatud tegevusi.

Meede 1.6. Järelevalve			
Tegevussuunad ja peamised tegevused	Vahetu tulemus	Tähtaeg	Täitja
1.6.1. Keskkonnainspeksiooni järelevalveametnikele põllumajandusvaldkonna järelevalve alase teoreetilise-praktilise koolituse korraldamine.	Järelevalveametnike töö kvaliteedi ja tulemuslikkuse tõus.	2014	KKI

2. Tegevuskava maksumuse prognoos.

Tegevuskava kogumaksumus aastani 2015 on 764 000 eurot. NTA tegevuskava eelnõu planeeritav eelarve ei sisalda MAK-i meetmetest planeeritud summasid. Meetmete rahastamine on planeeritud nii riigieelarve kui ka Keskkonnainvesteeringute Keskusest taotletavatest vahenditest.

Tegevuskava maksumus eurodes meetmete kaupa:

	2013	2014	2015
Meede 1.1. Koostöö arendamine NTA kaitse eesmärkide saavutamiseks	15 000	16 500	18 000
Meede 1.2. Keskkonnasäästlike tehnoloogiate rakendamine põllumajanduses *)			
Meede 1.3. Põllumajandustootmise mõju uuringute ja seirete korraldamine NTA-l	266 000	174 000	182 000
Meede 1.4. Tervisele ohutu joogivee tagamine hajaasustusaladel	12 000	8000	8000

	2013	2014	2015
Meede 1.5. Teavituse ja asjatundlikkuse tagamine	18 000	30000	12 000
Meede 1.6. Järelevalveametnike pädevuse tagamine		4500	
Kokku	311 000	233 000	220 000
	Kogumaksumus		764 000

*) Tegevuskava maksumuse prognoos ei sisalda muudest allikatest (näiteks MAKi meetmed, tootjate omafinantseering ja muud allikad) toetatavate veekaitsealsete tähtsust omavate meetmete rakendamise kulusid.

3. Tegevuskava elluviimine.

NTA tegevuskava elluviimist korraldab Keskkonnaministeerium koostöös Põllumajandusministeeriumiga. Mõlemad ministeeriumid kaasavad vastavalt tegevuse iseloomule töösse oma allasutused (Keskkonnaameti, Põllumajandusuuringute Keskuse, Keskkonnainspektsiooni, Põllumajandusameti, Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ameti), aga samuti ühiskondlike organisatsioonide, teadlaste ja asjast huvitatud isikute esindajaid. Joogivee kvaliteedi küsimuste lahendamisele kaasatakse Sotsiaalministeerium ning Terviseamet.

Keskkonnaministri käskkirjaga uuendatakse Pandivere ja Adavere-Põltsamaa NTA töögrupi koosseisu, kuhu kuuluvad Keskkonnaministeeriumi, Keskkonnaameti, Keskkonnainspektsiooni, Põllumajandusministeeriumi, Põllumajandusameti, Terviseameti, kohalike omavalitsuste ning Eestimaa Põllumeeste Keskliidu, Eestimaa Talupidajate Keskliidu, Maaelu Edendamise Sihtasutuse ning tegev põllumeeste esindajad.

NTA töögrupi ülesanded on:

- 1) koordineerida osaliste tegevust NTA tegevuskava elluviimisel;
- 2) vaadata läbi valdkonna juhend- ja koolitusmaterjalid ning vajadusel teha ettepanekuid nende täiendamiseks või parandamiseks;
- 3) analüüsida NTA tegevuskava raames kavandatavate uuringute lähteülesandeid;
- 4) anda hinnanguid NTA tegevuskava täitmise käigule, meetmete elluviimise tulemustele ja koondaruannetele ning anda soovitusi NTA tegevuskava täpsustamiseks ja ühildamiseks teiste tegevuskavade ja programmidega.

NTA töögrupp kaasab vajaduse korral oma töösse eksperte.

Vastavalt nitraadidirektiivi artikli 10 nõuetele esitavad kõik liikmesriigid iga nelja aasta järel Euroopa komisjonile aruande NTA tegevuskava täitmise kohta vastavalt ühtsele aruande esitamise juhendile. Viimane aruanne eelmise NTA tegevuskava perioodi kohta esitati 2012. aasta oktoobris.

4. Tegevuskava täitmise hindamise kriteeriumid.

NTA tegevuskava täitmist hindab ja analüüsib NTA töögrupp, võttes aluseks järgmised hindamiskriteeriumid:

- 1) pinnavee seisund ja selle muutused taimetoitainete sisalduse osas;
- 2) seiretulemuste ja muude põllumajanduskoormusega seotud andmekogude olemasolu ning ruumiantmete kättesaadavus;
- 3) põhja- ja pinnavee ning joogivee kvaliteedi vastavus kehtestatud normidele;
- 4) põhjavee seisund ja selle muutused.

Veekeskonna seisundi ja põllumajandustegevuse seoste hinnang antakse nitraadidirektiivi aruandlusjuhise „Veekeskonna ja põllumajanduse seisund ning suundumused“ 2011. a reeglite kohaselt.

Lisa 1: Tegevuskava seosed teiste strateegiliste dokumentidega.

Veemajanduskava 2009–2015 sisaldab erinevaid veekaitsealaseid meetmeid vee kvaliteedi tagamiseks, sealhulgas ka põllumajandusest pärit punkt- ja hajukoormuse ohjamist, mida täpsustatakse NTA tegevuskavaga, mille eesmärk on meetmete rakendamine nitraaditundlikul alal.

Eesti maaelu arengukava 2007–2013 sisaldab mitmeid veekaitse, sh ka nitraaditundliku ala veekaitse seisukohast olulisi toetusmeetmeid, nagu nõuandetoetus, keskkonnasõbraliku majandamise meetmete toetused. Nimetatud meetmete eesmärk on kompenseerida põllumajandustootjatele vabatahtlikult seadustega kehtestatud nõuetest rangemate keskkonnakaitse meetmete võtmise tõttu saamatajäänud tulu.

Keskkonnastrateegias aastani 2030 (2007) ja selle rakenduskavas „**Keskkonnategevuskava aastateks 2007–2013**“ on toodud NTA tegevuste üldpõhimõtted, mida arendatakse edasi käesolevas tegevuskavas. Nendeks on eelkõige põllumajandustegevuse mõju vähendamine eesmärgiga saavutada või säilitada põhja- ja pinnavee hea seisund vee raamdirektiivi mõistes.

Looduskaitse arengukava aastani 2020 sisaldab eesmärki suunata erinevate toetuskeemide kaudu rohkem ressursse põllumajandusliku hajureostuse vähendamiseks, mis on eriti oluline NTA-l kui suurel osal kaitsmata põhjaveega ala.

Lisa 2: Kaasatud ministeeriumid ja asjaomased asutused.

NTA tegevuskava koostamisse olid kaasatud lisaks Keskkonnaministeeriumile Põllumajandusministeeriumi, Keskkonnaameti, Keskkonnateabe Keskuse, Keskkonnainspeksiooni, põllumajandustootjate esindusorganisatsioonide ja konsulentide esindajad.